

Informatiecentrum
Kinderopvang

Facts & Figures

Over goede, toegankelijke en
betaalbare kinderopvang

april 2022

Investeren in de toekomst van Nederland

Is investeren in kinderen

Dat kan niet zonder investeren in kinderopvang

Goede kinderopvang is goed voor de ontwikkeling van kinderen en het draagt bij aan gelijke kansen voor kinderen door ze een goede en pedagogisch verantwoorde start te geven in de belangrijkste ontwikkelingsfase van hun leven. Het is een essentieel onderdeel van onze maatschappij geworden en houdt, door ouders de kans te geven arbeid en gezin te combineren, de economie draaiende.

Aanbevelingen

Focus op betaalbaarheid - Herijking van de maximum uurprijs, ten opzichte van de kostprijs

Opdat kinderopvang beter betaalbaar wordt, ook voor ouders met lagere inkomens.

Focus op kwaliteit - Ontwikkeling en gelijke kansen bevorderen

Gericht investeren in de meer kwetsbare groepen via uitbreiding van onder andere VVE, is een manier om effectief om te gaan met de ontwikkeling van kinderen met een (taal-) achterstand en het vergroten van de kansen door hen een goede start te geven.

Focus op personeel

Proceskwaliteit wordt bepaald door de pedagogisch medewerkers. Stimuleren van investeringen in opleidingen, groepsassistenten, combinatiebanen is essentieel om het relatief hoge niveau van de Nederlandse kinderopvang te behouden en uit te bouwen.

Focus op groei

Door betere betaalbaarheid en toegankelijkheid zal de vraag naar kinderopvang stijgen. Het huidige stelsel heeft bewezen mee te kunnen groeien met maatschappelijke en economische ontwikkelingen in groei, krimp en flexibiliteit. In het verleden heeft wisselend overheidsbeleid geleid tot krimp waardoor personeel de sector heeft verlaten. Stabiel beleid is nodig voor continuïteit en groei, voor investeringen in kwaliteit, geschikte huisvesting, personeel, diversiteit en differentiatie in aanbod in landelijke en stedelijke gebieden en sterke en zwakkere wijken.

Monitoring van wijzigingen - toetsen aan doelstellingen

De toeslagenaffaire is het resultaat van verkeerde uitvoering. Bij een stelselwijziging bestaat het risico dat er weer 'fouten' in het financiële systeem ontstaan. Door zorgvuldige evaluatie en het toetsen van iedere stap de gewenste resultaten oplevert wat betreft de ontwikkeling van kinderen, bieden van gelijke kansen en verhogen arbeidsparticipatie kunnen benodigde aanpassingen tijdig gedaan worden.

Uitbreiden van goede, toegankelijke en betaalbare kinderopvang in Nederland in een beleid gericht op:

Kwaliteit

want goede kinderopvang is goed voor de ontwikkeling van kinderen. Goede kinderopvang gaat over de kwaliteit van de kinderopvang, de samenwerking met partners en tevredenheid en vertrouwen van ouders in hun kinderopvang.

Toegankelijkheid

want toegankelijkheid voor zoveel mogelijk kinderen is de basis voor gelijke kansen. Toegankelijkheid wordt zowel bepaald door de fysieke bereikbaarheid, als door keuzevrijheid voor ouders, flexibiliteit en innovatie.

Betaalbaarheid

want alleen als de kinderopvang betaalbaar is voor ouders wordt de drempel van toegankelijkheid weggenomen. Bij betaalbaar gaat het om wat de kosten zijn voor ouders én voor de maatschappij/overheid, hoe de financieringsstromen gaan en wat de administratieve lasten zijn voor in uitvoering.

Uit het coalitieakkoord

“In stappen verhogen we de vergoeding van de kinderopvang tot 95% voor werkende ouders.”

Over het verhogen van het percentage van de kinderopvangtoeslag naar 95% (ook al is dat voor de laagste inkomens nu 96%) is al veel geschreven de afgelopen periode. Hoe hoger het inkomen hoe hoger het voordeel van deze maatregel. Voor de laagste inkomens verandert relatief weinig aan de betaalbaarheid. Daarentegen worden de overheidskosten voor kinderopvang structureel met ruim € 2,25 verhoogd.

“Ouders betalen alleen nog een kleine eigen bijdrage.”

In de berekeningen van CPB en CBS wordt geen rekening gehouden met het feit dat het maximum uurtarief voor de Kinderopvangtoeslag (KOT) de afgelopen jaren steeds minder dekkend is geworden. Van de dekking van de 80 % mediaan voor het maximum uurtarief is dat alleen nog voor gastouderopvang toereikend. Voor Dagopvang in 2022 is de dekking nog maar ca. 20 % en voor BSO ca. 0 %.

Betaalbaarheid verhogen

Bij de invoering van de Wet Kinderopvang in 2005 werd de maximum uurprijs vastgesteld op de mediaan van 80 % van de aangeboden tarieven. Daarmee was er voor ouders een goede dekking van de KOT en was er ruimte in de markt voor extra diensten, flexibiliteit en differentiatie. Nu ligt de KOT maximum uurprijs op ca. 20 % voor KDV en voor BSO ca. 0 %.

Herijking van de maximum uurprijs naar 80 % is nodig om de betaalbaarheid te vergroten.

Door betere betaalbaarheid wordt de toegankelijkheid verhoogd en zal men meer geneigd zijn (meer) te gaan werken.

Zie ook:

SER – Een Kansrijke Start Voor Alle Kinderen en
Eindrapport Scenariostudie Vormgeving Kindvoorzieningen

	KDV				BSO			
	2019	2020	2021**	2022**	2019	2020	2021**	2022**
KOT	€ 8,02	€ 8,17	€ 8,46	€ 8,50	€ 6,89	€ 7,02	€ 7,27	€ 7,31
Indexatie		1,9%	3,5%	0,5%		1,9%	3,5%	0,5%
uurtarief*	€ 8,11	€ 8,38	€ 8,70	€ 9,02	€ 7,40	€ 7,60	€ 7,77	€ 8,03
Stijging		3,3%	3,8%	3,7%		2,7%	2,2%	3,3%
Vershil per uur	€ 0,09	€ 0,21	€ 0,24	€ 0,52	€ 0,51	€ 0,58	€ 0,50	€ 0,72
% van gem tarief	1,1%	2,5%	2,8%	5,8%	6,9%	7,6%	6,4%	9,0%

* Gemiddeld uurtarief (mediaan van 80 % is een hoger tarief)

** inschatting - extrapolatie

In de tabel staat de ontwikkeling van het maximum uurtarief voor de KOT in vergelijking met het gemiddelde uurtarief, de 80 % mediaan ligt hoger dan het gemiddelde, het bedrag dat ouders netto betalen is door deze verschillen nog hoger.

Kostprijs Kinderopvang

Dat de tarieven harder stijgen dan het geïndexeerde maximum uurtarief komt doordat de belangrijkste kostensoorten van de kinderopvang: personeel 65-70 % en huisvesting 15-20 %, harder stijgen dan de indexatie.

2019	Kostprijs	Max uurtarief
Kostprijs/uur in €	Mediaan 75%	KOT
Dagopvang totaal	8,65	8,02
BSO totaal	7,04	6,89

Bron: Kengetallen Waarborgfonds Kinderopvang

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat in 2019 op de mediaan van 75% de kostprijs voor kinderopvang organisaties hoger lag dan de maximum uurprijs. Sindsdien zijn de kosten voor personeel harder gestegen dan de indexatie, onder andere door hogere cao-verhogingen, een veel hoger ziekteverzuim en de personeelstekorten door de krapte op de arbeidsmarkt.

Zowel voor personeel als huisvesting geldt dat er grote regionale verschillen zijn. Kinderopvang is een dienst waarbij vertrouwen en kwaliteit van essentieel belang zijn. De proceskwaliteit van kinderopvang wordt in hoge mate bepaald door de inzet van de pedagogisch medewerkers. Deze inzet is wettelijk bepaald en daarmee is voor aanbieders de kostprijs slechts beperkt te beïnvloeden. Er is in de kinderopvang geen sprake van concurrentie op prijs, maar vooral op locatie en kwaliteit. In vergelijking met het primair onderwijs is het uurtarief van BSO lager, zoals blijkt uit het volgende overzicht.

Uurtarieven kinderopvang vs primair onderwijs 2022

Leeftijd	BKR	KDV	BSO	PO
0 jaar	1 : 3	€ 8,50		
1 jaar	1 : 4	€ 8,50		
2 jaar	1 : 6	€ 8,50		
3 jaar	1 : 8	€ 8,50		
4-6 jaar	1 : 10		€ 7,31	
7-13 jaar	1 : 12		€ 7,31	
4 - 13 jaar	geen *			€ 7,58

BKR: Beroepskracht Kind Ratio

* er is geen maximum voor het aantal kinderen per klas/leerkracht

Huidige aanbod

In de afgelopen jaren is het aantal locaties toegenomen naar ruim 16.800 voor KDV en BSO die in het landelijk register zijn opgenomen. Er is een fijnmazig netwerk van voorzieningen dat divers is in aanbod en flexibiliteit. Daarmee is niet alleen de toegankelijkheid vergroot en de letterlijke afstand tot een voorziening vermindert, maar ook de keuze voor ouders voor een kinderopvang die het beste bij hen past vergroot.

De hybride sector is zeer gefragmenteerd en gedifferentieerd. Van de ca 2.900 houders heeft 90 % minder dan 10 locaties en 2 % meer dan 50 locaties. Van de houders heeft 27 % de rechtsvorm van een Stichting en de overige 73% is een BV. De verdeling naar rechtsvorm is 50/50 vanuit het aantal kindplaatsen gezien.

Ten aanzien van spreiding in wijken met lage inkomens is er geen onderscheid voor de rechtsvorm van de houders. Grotere houders bieden vaker VVE aan dan kleinere aanbieders.

Kerncijfers Kinderopvang

823.000 kk	gaan naar een vorm van kinderopvang
ca 600.000 kp	totaal aantal kindplaatsen
9.125	locaties KDV
7.688	locaties BSO
21.206	Gastouderopvang
ca 2.900	Aanbieders van kinderopvang (houders)

Zie ook: [Berenschot - kennisdossier: Kinderopvang in Beeld](#) en [Top 100 houders kinderopvang februari 2022](#)

Stijgende vraag – meer aanbod nodig

De vraag naar kinderopvang wordt beïnvloed door geboortecijfers, immigratie, arbeidsparticipatie, werkloosheid en de gepercipieerde betaalbaarheid voor ouders. Na een aantal jaren een geboortecijfer van ca. 169.000 kinderen per jaar is het aantal in 2021 met 6 % gestegen naar ca. 179.000. De verwachting is dat het effect van de inkomensonafhankelijke bijdrage van 95% voor alle werkende ouders tweeledig zal zijn.

Enerzijds een verschuiving van informele naar formele opvang. Anderzijds dat de vereenvoudiging zal leiden tot een perceptie dat de (netto) kosten voor ouders lager zijn, waardoor er een stimulans is om (meer) te gaan werken en daarmee de arbeidsparticipatie zal stijgen. Daarbovenop komt ook bij de kinderopvang de vraag om kinderen van Oekraïense vluchtelingen op te nemen.

Investeren in aanbod: huisvesting en personeel

Vergroten van de toegankelijkheid vraagt investeringen in nieuwe locaties voor huisvesting en personeel. In vergelijking met het onderwijs, waar vaak door gemeente op lange termijn gekeken wordt naar huisvesting, komt de groei in locaties in de kinderopvang sector vanuit het ondernemerschap van de aanbieders. Daarbij heeft de sector te maken met sterk stijgende huurprijzen, met name in de grootstedelijke gebieden.

De kosten van het starten van een nieuwe locatie zijn aanzienlijk en bestaan o.a. uit verbouwing van de locatie zodat deze voldoet aan de veiligheidseisen en normen, inrichting en inventaris. Daarnaast zijn er aanloopverliezen omdat de bezetting geleidelijk groeit, terwijl het aantal beroepskrachten (ivm BKR ratio, vaste gezichten, etc) al voor een hogere bezetting ingezet wordt.

Deze investeringen worden door de houders gefinancierd vanuit eigen vermogen, leningen (beperkt mogelijk voor kleinere houders) en investeerders.

Personeelstekorten

Ook de kinderopvangsector heeft te maken met grote aantallen vacatures, hoog ziekteverzuim en hoge werkdruk. De kosten voor het inhuren van tijdelijke krachten zijn hoog en onwenselijk vanuit de gewenste proceskwaliteit. De afgelopen periode zijn voorstellen voor maatregelen gedaan en gedeeltelijk ingevoerd. Het gaat o.a. om verruiming van de inzet van beroepskrachten in opleiding, de inzet van beroepskrachten in opleiding mbt het vaste gezichten criterium en verruiming van de EVC kwalificaties.

Focus op kinderen en kwaliteit

Het differentiëren in opleidingsniveau naar Scandinavisch model van MBO 1/2 tot HBO kan helpen bij het verminderen van de personeelstekorten en het versterken van de kwaliteit. Zo kan het (her-)invoeren van de groepshulp/locatie-assistent op MBO 1 of 2 niveau bijdragen in het verlagen van de werkdruk doordat deze ondersteunende en huishoudelijke taken kan uitvoeren en kan helpen bij activiteiten. Daarmee kunnen de pedagogisch medewerkers zich meer focussen op de kinderen.

Informatiecentrum Kinderopvang

Vanuit verschillende partijen en groeperingen worden er plannen en ideeën geopperd, meningen gegeven en toekomstvisies uitgedacht en gepresenteerd. Maar al te vaak wordt daarbij voorbij gegaan aan wat er de afgelopen decennia in Nederland is bereikt in de kinderopvang. In vergelijking met andere landen leveren de dienstverleners in de sector hoge kwaliteit, is het breed toegankelijk zowel qua locaties als in vorm en hebben ouders de vrije keuze. Kortom een beeld waar we trots op mogen zijn.

ICKO verstrekt objectieve onafhankelijke informatie over de kinderopvang in Nederland, gebaseerd op feiten en (wetenschappelijk) onderzoek om daarmee de maatschappelijke en politieke discussie te voeden, opdat de keuzes die gemaakt worden voor de toekomst van de kinderopvang leiden tot een gedragen visie en beleid.

www.icko.nl

